

ÖNSÖZ

Eğitim, araştırma ve uygulamanın bir arada yürütüldüğü akademiler söylem ve pratiklerini üretirken çeşitli iç ve dış dinamiklerden en çok etkilenen ortamlardır. Endüstriyel tasarım alanı da son yıllarda hem küresel hem de yerel ölçekte çeşitli dinamiklerin etkisinde yeni söylemler ve pratikler geliştirdi. Bu kitapta yer alan bildirilerde etkilerini izlediğimiz bu dinamiklere kısaca değineceğim.

Endüstriyel tasarımın geleneksel olarak tanımlandığı mesleki alanın sınırlarının son yıllarda giderek bulanıklaştığını gözlemliyoruz. Geleneksel tanımları içinde tasarım branşları ilgilendikleri nesne ölçeğindeki problemlere odaklanırlar. Son yıllarda ise tüm branşlar için bu yaklaşımın değiştiğini gözlemliyoruz. Bunun temelinde tasarımın giderek ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel kaliteyi artırma misyonunu üstlenmesi yatıyor. Bu hedefler doğrultusunda tasarımın ele aldığı problemlerin ölçeği de büyüyor, problem alanına etki eden değişkenlerin sayısı artıyor, çözüm yolları karmaşıklaşıyor.

Bununla paralel olarak endüstriyel tasarımın Uluslararası Endüstriyel Tasarım Toplulukları Konseyi (ICSID) tarafından 2015 yılında yapılan yeni tanımının klasik sonuç ürün odaklı yaklaşımların tersine problem çözme süreci vurgusunu taşıdığını, müdahale alanını ise ürün ölçeğinden sistem, deneyim ve hizmet ölçeğine genişlettiğini gözlemledik. Başka bir deyişle ekonomik, sosyal, kültürel veya çevresel kaliteyi artırma hedefli bir endüstriyel tasarım probleminin çözümü her zaman tek bir ürün olmayabilir. Bazen ürün veya hizmetlerin bütününe kapsayacak bir sistem veya bunların kullanıcıya sunduğu bir deneyim olarak da sonuçlanabilir. Burada odaklanılması gereken sonucun niteliği değil, probleme nasıl bir çözüm sağlanacağı, bu çözümü sağlarken problem evrenini nasıl araştıracağımız, analiz edeceğimiz ve senteze ulaştığımızdır.

Bu gelişmeler sonucunda bir endüstriyel tasarımcının sahip olması gereken bilgi, beceri ve yetkinliklerin niteliğini yeniden sorgulamamız gerekiyor. Tasarım probleminin çözümünde sistematik ve stratejik düşünme ve araştırma becerilerine sahip olma geçmiştekinden daha fazla önem kazanıyor.

Bununla beraber, bir tasarımcının farklı disiplinlerden uzmanlarla birlikte çalışabilme becerisinin de boyut değiştirdiğini gözlemliyoruz. Artık endüstriyel tasarımın çözmeyi hedeflediği bazı problemler, disiplinler arası çalışmalardansa disiplinler üstü çalışma biçimini gerektirmeye başladı. Başka bir deyişle birden fazla disiplinin ortak yöntem ve yaklaşımları ile odaklandığı nispeten küçük ölçekli problemlerden daha karmaşık ve büyük ölçekli problemler ilgi alanımıza girdi. Bu problemler ancak çok sayıda disiplinin ortak kuramsal anlayışı ve bilgiyi ortak yorumlaması ile çözülebilecek nitelikte. Dolayısıyla endüstriyel tasarımcı kuram, yöntem ve bilgisini farklı disiplinlerin uzmanları ile paylaşmak üzere iletişim alt yapısını güçlendirmek zorunda.

Sonuç olarak endüstriyel tasarım alanı bu değişimlere cevap veren yeni yöntemlerini, bilgisini ve kuramsal yaklaşımlarını üretmeye devam ediyor. Bunların izlenimini UTAK 2016 2. Ulusal Tasarım Araştırmaları Konferansında sunulan bildiri-lerde ve yürütülen çalıştaylarda izledik.

Bölümümüz Ulusal Tasarım Araştırmaları Konferansı ile, Türkiye’de bugün sayısı 30’u bulan endüstri ürünleri tasarımı bölümleri için yürüttükleri çalışmalarını ve ürettikleri yeni sonuçları paylaşabilecekleri bir platform yaratmayı amaçladı. Çalışmalar bu yıl “meslek, eğitim, yöntem, sektör, kültür, yerel, zanaat, sağlık, deneyim” gibi üst başlıklar altında düzenlenen oturumlarda sunuldu. Konferans, akademik bildirilerin yanı sıra özellikle tasarım eğitimcilerini, endüstriyel tasarımcıları ve tasarım yöneticilerini yeni süreç ve yöntemlerini, yeni fikirlerin üretilmesi için deneyebilecekleri çalıştaylar düzenlemeye davet etti. Bu yıl ODTÜ Mimarlık Amfisinde sunulan 41 adet bildiriye, Mimarlık Fakültesi mekanlarında gerçekleşen 11 çalıştay eşlik etti. Ayrıca konferans süresince Mimarlık Fakültesi ana binası sergi salonunda 2016 yılı Mezuniyet Projelerinden bir seçki yer aldı.

Bu konferansa ev sahipliği yapan Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğüne, çalıştaylarımıza ev sahipliği yapan ve konferans kitabımızın basılmasını sağlayan Mimarlık Fakültesi Dekanlığına, konferansın düzenlenmesine katkı veren başta koordinatör Naz A.G.Z. Börekçi olmak üzere, konferans düzenleme kurumumuzdan Dalsu Özgen Koçyıldırım ve Aslı Günay’a, grafik tasarım sürecinde destek sağlayan Yavuz Paksoy’a ve ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümünün konferansa emeği geçen tüm diğer üyelerine, ayrıca konferansımızın mali işlerini koordine eden ODTÜ Prof. Dr. Mustafa Parlar Eğitim ve Araştırma Vakfı ve Ali Cevrem’e ve Derya Yaldır’a teşekkür ederim.

Bu yıl konferansımıza destek vermeyi kabul eden dört önemli kuruluşa; Anadolu Isuzu, Mobilya Sanayicileri ve İşadamları Dernekleri Federasyonu (MOSFED),

Türk Patent Enstitüsü (TPE) ve TÜBİTAK'a tasarım araştırmalarına sağladıkları bu önemli katkı için bölümümüz adına sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Son olarak ülkemizin 17 değerli üniversitesi ve üç değerli kuruluşundan bildiri ve poster sunarak ve çalıştay düzenleyerek konferansımıza katkı veren tüm katılımcılara ve bildirimleri değerlendiren 75 değerli uzmandan oluşan bilim kuruluna teşekkür ederim. Tüm katılımcılar için konferansımızın fikir üretici, ufuk açıcı ve öğretici olmasını dilerim.

Prof. Dr. Gülay Hasdođan
ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Başkanı